

# Ե Ր Կ Ո Ւ Կ Ի Ն Ե Ր

(Ղալաբիրոյ սալայառակէճ)

Մայրն ու երկու աղջիկներն էին. մայրը պարերդ մը կը նուագէր մաշուած ու ծակծկուած աքոռտէոնի մը վրայ, ու երկու աղջիկները կը կաքաւէին դէմ առ դէմ: Ուսկից եկած էին, Բոլոնիայի կամ Հունգարիայի ո՞ր անկիւնէն. չեմ գիտեր: Երսունը անցած ըլլալու էր կիներ, ո՛չ դեղեցիկ, ո՛չ տգեղ, աննշան դէմք մը: Դեղձան մազերը երկու լայն հիւսկէններով ծածկած էին քները, ու դէմքին ճերմակութեան վրայ, զօր արևն ու հովը չէին կրցած դեռ այրել բոլորովին, երկու կապոյտ աչուրներ կը պարզէին յոգնած անտարբերութիւն մը: Ձեռուրները մեքենայաբար կը շարժէին նուագարանը, ինչպէս կին մը որ մրափին մէջ իսկ կը շարունակէ գուլպան հիւսել, և այդ ջախջախ լեզուակներէն խուլ և սուր խաղերու անընդհատ յաջորդութիւն մը ականջները կը վիրաւորէր. մերթ ընդ մերթ, օդը փրփրին պատառուածքէն ներս խուժելով, օրհասականի հոնդիւնի մը պէս կը խորդար: Պարերգը կը շարունակուէր, հունգարական աշխոյժ ու զուարթ չառտա մը որ գոգցես ամօթահար կը խուսափէր այդ անտարբեր ու անողոք մատուրներուն ներքէնէն, ու աղջիկները կը կաքաւէին:



Եօթը ութ տարեկան երկու մանկուհիներ էին ա- սոնք, իրենց մօրը պէս դեղձան մազերով ու կապուտակ աչուրներով. մազերնին խօլ խոպոպիքներով ցանցնուած էին միայն իրենց պզտիկ գլուխներուն չորս բոլորքը, ու կապուտակ աչուրներուն մէջ իրենց տարիքէն շատ աւելի վեր հասկացողութիւն ու կրակոտ հետաքրքրու- թիւն կար: Քանի մը անցորդներ ու դատարկապորտ- ներ կէս բոլորակ մը կազմած էին անոնց շուրջը, ու աղջիկները կը կաքաւէին դէմ առ դէմ, ոտքերնին այս ու այն կողմ նետելով, տեղերնին փոխանակելով, իրա- րու ձեռքի մէջ զարնելով: Ու յետոյ, երկու-երեք վայր- կեանք անգամ մը, իրենց ճերմակ ու կակուղ ափը կ'երկնցնէին հանդիսատեսներուն: Անցորդները կը հե- ռանային նոյնհետայն, դատարկապորտները կը մնային անզգած: Ու երբ տասնոց մը չէր գար արար մը յօ- րինեւ այդ մանրիկ ափերուն ճերմակութեանը վրայ, աղջիկներն իրենց մօրը կը նայէին յուսահատութեամբ: Կ'երևայ թէ նոր խրախոյս մը կը կարդային անոր ա- չուրներուն մէջ, զի կ'աւելցնէին իրենց թախանձանք- ներն ու պաղատանքները, հանդիսատեսին ծունդերուն կը փաթթուէին, շոյելով ու փայփայելով անոր ամէն կողմը, անոր երեսին ժպտելով՝ բանիմաց աչքերով, շնիկի մը պէս քծնելով: Օ՛, լաւ սորվեր էին իրենց արհեստը, կատարելագործութիւնը տարիքին հետ պի- տի գար աներկբայ: Ու մայրը կը շարունակէր պարերգը մաշած ու ծակծկած աքոռտէոնին վրայ, ու երկու աղջիկ- ները կը կաքաւէին դէմ առ դէմ:

Յիսուն քայլ անդին կին մը կ'երթար պզտիկ աղջկան մը ձեռքէն բռնած սերտիւ: Օ՛հ, անմիջապէս ճանչցայ զինքը, մենէ էր, իր արիւնէն կար մեր երակ- ներուն մէջ: Գաւառացի պանտուխտ կին մըն էր, Մշոյ դաշտէն, եթէ չեմ սխալիր: Կարմիր կտաւ մը ծած- կած էր ամբողջ դէմքը մինչև բերանը, արևակէզ այ- տերը միայն կ'երևնային, ու մանրիկ սևուկ աչքերը,



որոնց մէջ ցուրտ կորով մը կը տեսնէի ես: Իր հայրենիքին նախընտան հագուստը կը կրէր, ասեղնագործ կապոյտ մէզաբ ու կարմիր գոգնոց: Մատաղատի աղջիկը մութ գոյնով վերարկու մը ունէր մինչև ծունգերը, և իր մերկ պստիկ ոտները իրենց ետեւէն կը քաջքշէին առնական հաստ կօշիկներ, որոնց մէկուն մէջ հանգիստ կրնային սեղմիլ իր երկու ոտքերն ալ: Իր հասակը հազիւ կը հասնէր մինչև մօրը մէջքը, ու գգուական խանդաղատանքով՝ գլուխը կը խորասուզէր անոր մէզաբին խորերը: Հաստատ քայլելով կ'ընթանային երկուքն ալ, կամաց-կամաց, անուշադիր իրենց շուրջը տիրող ընդհանուր օգւերութեան, այդ խաժամութիւն մէջ տարօրինակէս միայնակ: Մայրը սակայն խուզարկու նայուածքներ կը պտտցնէր սալայատակին վրայ, յամառ ուշադրութեամբ, և ահա յանկարծ ծռեցաւ, փայտի կտոր մը առաւ գետնէն և գոգնոցին ծայրը վերցնելով՝ մէջը դրաւ: Քսան քայլ անդին, նորէն ծռեցաւ, չորչած ճիւղ մը առաւ, երկու-երեք կտոր ըրաւ և գոգնոցին մէջ սահեցուց: Այսպէս շարունակեց հինգ վեց անգամ: Երբեմն, ծռած ատենը, փայտին կտորներէն մին գետին կ'իյնար գոգնոցէն, ու այն ատեն պղտիկը, աշխուժիւ թողլով մօրկանը ձեռքը, կը վերցնէր և գոգնոցին մէջ կը նետէր յաղթական կերպով, մօրը աշխատութեանը օգնելու բնազդական եռանդով: Գոգնոցը սակայն չէր լենար. Ղալաթիոյ սալայատակին վրայ՝ քաղաքակրթութիւնը ամլութեան դատապարտած է բնութիւնը: Խեղճ կինը անշուշտ հասկցած էր ասիկա, որովհետև հիմա չորցած քակօրի կտորներ ալ կը նետէր գոգնոցին մէջ: Եւ անշուշտ եկաւ վայրկեան մը, ուր իր տխուր պարէնը ամբողջացած նկատեց, որովհետև փութկոտ քայլերով սպրտեցաւ կողմնակի փողոցի մը մէջ, սերտիւ բռնած միշտ աղջկանը ձեռքէն:

Ո՞ր կ'երթար, Ղալաթիոյ ո՞ր զազրելի գուհին:

խորը, որ մեւթ ու ժահազօտ խանին անկիւնը: Չտեսայ: Միայն թէ կ'աճապարէր, — օրպէսզի գիշերը, երբ իր ամուսինը խան դառնար՝ ցերեկուան տաժանելի յոգնածութեանը տակ ընկճած ու ոսկորները կռտըրտած, կինը կարենար տաք կերակուր մը տալ անոր, Ղալաթիոյ սալայատակին վրայէն ժողված փայտի կըտօրներովը:

Լ. ԲԱՇԱԿԵԱՆ